

Uchwały.....	2
Zagadnienia prawne przedstawione do rozstrzygnięcia.....	7
Glosy	19
Rozbieżności w orzecznictwie.....	30
Orzeczenia nie publikowane.....	33
OSNC 2002, nr 12.....	48
Informacje	54
Statystyka	56

UCHWAŁY

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Krakowie postanowieniem z dnia 12 lipca 2002 r., II Ca 309/02, zagadnienia prawnego:

„Czy w świetle art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie kodeksu cywilnego (Dz.U. Nr 71, poz. 733), można uznać za lokatora osobę używającą lokal mieszkalny na podstawie umowy użyczenia zawartej z członkiem spółdzielni mieszkaniowej, posiadającym spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego, w sytuacji gdy ujęta jest ona nadto w przydziale tego lokalu jako uprawniona do wspólnego z nim zamieszkania?”
podjął uchwałę:

Osoba bliska zmarłego członka spółdzielni mieszkaniowej, wymieniona w przydziale spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego jako uprawniona do zamieszkania w tym lokalu, która zajmowała go na podstawie umowy użyczenia zawartej z członkiem spółdzielni, jest lokatorem w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 14 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie kodeksu cywilnego (Dz.U. Nr 71, poz. 733).

(uchwała z dnia 4 października 2002 r., III CZP 60/02, J. Gudowski, J. Frąckowiak, I. Gromska-Szuster)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Krakowie postanowieniem z dnia 1 lipca 2002 r., II Cz 1066/02, zagadnienia prawnego:

„1. Czy obciążenie dłużnika kosztami czynności egzekucyjnych podjętych w postępowaniu egzekucyjnym w administracji uzasadnia obciążenie go pełnymi kosztami egzekucji sądowej, w wysokości określonej w art. 49 ustawy z dnia 29

sierpnia 1997 r. o Komornikach Sądowych i egzekucji (Dz.U. Nr 133, poz. 882 ze zm.) i na zasadach z art. 59 ust. 1 tej ustawy, co do roszczenia objętego administracyjnym tytułem wykonawczym po przekazaniu Komornikowi Sądowemu dalszej egzekucji tego roszczenia w oparciu o art. 773 § 1 k.p.c.?

2. W razie negatywnej odpowiedzi na zagadnienie prawne przedstawione w punkcie 1 - w jakim zakresie dłużnik winien być obciążony kosztami postępowania egzekucyjnego w administracji, a w jakim kosztami kontynuowania tej egzekucji przez Komornika Sądowego?”

podjął uchwałę:

Komornik, który na podstawie art. 773 k.p.c. przejął dalsze prowadzenie egzekucji świadczenia pieniężnego stwierdzonego administracyjnym tytułem wykonawczym, pobiera od dłużnika – na zasadach określonych w art. 59 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. nr 133, poz. 882 ze zm.) – całą opłatę egzekucyjną w wysokości przewidzianej w art. 49 tej ustawy.

(uchwała z dnia 22 października 2002 r., III CZP 61/02, M. Wysocka, T. Bielska-Sobkowicz, B. Myszka)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w Łodzi postanowieniem z dnia 12 czerwca 2002 r., I ACa 1029/01, zagadnienia prawnego:

„Czy w sytuacji kiedy wierzyciel uiścił komornikowi jedynie część opłaty stosunkowej (rozłożonej na raty), obliczonej na podstawie art. 49 ustawy z dnia 29.08.1997 r o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. Nr 133, poz. 882 z późn. zm.) w związku z wnioskiem o zabezpieczenie zasądzonej nakazem zapłaty kwoty pieniężnej, następnie komornik ustalił wysokość kosztów postępowania zabezpieczającego postanowieniem wydanym na mocy art. 770 k.p.c. a sąd rozpoznający zarzuty od nakazu zapłaty nie rozstrzygnął o kosztach postępowania zabezpieczającego w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie komornik ma

prawo dochodzenia od wierzyciela na swoją rzecz nieuiszczonej części opłaty w drodze odrębnego postępowania?”

podjął uchwałę:

Nie jest dopuszczalna droga sądowa dla dochodzenia przez komornika od wierzyciela nieuiszczonej opłaty egzekucyjnej za wykonanie zabezpieczenia.

(uchwała z dnia 22 października 2002 r., III CZP 65/02, M. Wysocka, T. Bielska-Sobkowicz, B. Myszk)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 9 maja 2002 r., III CKN 988/00, zagadnienia prawnego:

„Czy w postępowaniu o zniesienie współwłasności dopuszczalne jest ustanowienie odrębnej własności lokali w budynku wielomieszkaniowym znajdującym się na gruncie gminy, stanowiącym przedmiot współżytkowania wieczystego osób fizycznych, które nabyły je w częściach ułamkowych wraz z udziałem we współwłasności budynku?”

podjął uchwałę:

Dopuszczalne jest zniesienie współwłasności na mocy orzeczenia sądowego przez ustanowienie odrębnej własności lokali w budynku wielomieszkaniowym, położonym na gruncie gminy, stanowiącym przedmiot współżytkowania wieczystego tej gminy oraz innych osób, które udziały we współżytkowaniu nabyły wraz z udziałami we współwłasności budynku.

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 29 października 2002 r., III CZP 47/02, T. Ereciński, G. Bieniek, M. Grzelka, J. Gudowski, E. Skowrońska-Bocian, Z. Strus, T. Wiśniewski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Gdańsku postanowieniem z dnia 23 lipca 2002 r., III Ca 334/02, zagadnienia prawnego:

„Czy w świetle przepisu art. 345 kodeksu cywilnego termin »posiadanie przywrócone« odnosi się również do posiadania dobrowolnie zwróconego po stwierdzeniu nieważności decyzji o ustanowieniu przymusowego zarządu państwowego w terminie ponad 30 lat od utraty posiadania samoistnego nieruchomości i czy takie przywrócenie rodzi skutki prawne określone w tym artykule?»

postanowił:

odmówić podjęcia uchwały.

*(postanowienie z dnia 4 października 2002 r., III CZP 62/02, J. Gudowski,
J. Frąckowiak, I. Gromska-Szuster)*

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Zielonej Górze postanowieniem z dnia 4 lipca 2002 r., VI Ca 270/02, zagadnienia prawnego:

„1. Jakie należy stosować kryteria ustalenia wartości własnościowego prawa do lokalu w sytuacji gdy w toku podziału majątku wspólnego ustalono, iż zadłużenie z tytułu spłaty kredytu mieszkaniowego na wyżej wymieniony lokal przekracza wartość rynkową mieszkania objętego tym prawem?

2. Czy i jaki wpływ na ustalenie wartości tego prawa będą miały umorzenia kredytu lub odsetek od kredytu mieszkaniowego dokonywane w ramach pomocy Państwa w spłacie niektórych kredytów mieszkaniowych?»

postanowił:

odmówić podjęcia uchwały.

*(postanowienie z dnia 15 października 2002 r., III CZP 66/02, H. Ciepla,
B. Czech, H. Pietrkowski)*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w Poznaniu postanowieniem z dnia 3 lipca 2002 r., I ACa 309/02, zagadnienia prawnego:

„1. Czy właścicielowi nieruchomości, przez którą bez zezwolenia organu administracji, przeprowadzony został gazociąg, przysługuje przeciw przedsiębiorstwu użyteczności publicznej eksploatującemu ten gazociąg, roszczenie o wynagrodzenie za korzystanie z rzeczy (art. 224 § 2 k.c. i art. 225 k.c.), czy też roszczenie o zapłatę odszkodowania (art. 415 k.c.)?”

2. Czy z roszczeniem opisanym w punkcie 1 wystąpić może właściciel nieruchomości, który nabył ją po zainstalowaniu na niej gazociągu?”
postanowił:

odmówić podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02, M. Wysocka, T. Bielska-Sobkowicz, B. Myszka)

ZAGADNIENIA PRAWNE PRZEDSTAWIONE DO ROZSTRZYGNIĘCIA

III CZP 76/02

Czy w świetle treści art. 7 ust. 2 pkt 2 ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych z dnia 3 lutego 1995 r. (Dz.U. Nr 16 poz. 78 z późn. zm.) dopuszczalna jest droga sądowa dla dochodzenia roszczenia o zobowiązanie do nie przeszkadzania w wycince i podkrzesywaniu drzewostanu zmierzającego do poszerzenia pasów pod liniami energetycznymi ?

(postanowienie Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 6 września 2002 r., XVI Ca 449/02, I. Złoty, J. Mroczek, A. Bolczyk)

Sąd Okręgowy wskazał, że zgodnie z treścią art. 7 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz.U. Nr 16, poz. 78 ze zm.), przeznaczenie na cele nierolnicze i nieleśne gruntów leśnych stanowiących własność Skarbu Państwa wymaga uzyskania zgody Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa lub upoważnionej przez niego osoby. Kolejność czynności w tym przedmiocie jest ściśle uszeregowana i wymaga przedstawienia: ustalenia w planie zagospodarowania przestrzennego, wniosku zarządu gminy wraz z opinią dyrektora regionalnej dyrekcji Lasów Państwowych, opinii wojewody i przekazania takiego wniosku ministrowi terminie 30 dni od chwili złożenia wniosku przez zarząd gminy. Skoro zatem zgłoszone i uwzględnione w procesie cywilnym żądanie zmierzające do wyłączenia gruntu leśnego z przeznaczeniem go na cele nieleśne uznane za uprawnione co do dopuszczalności drogi sądowej, to spowoduje to możliwość eliminacji procedur określonych w wyżej powołanym przepisie, czego nie usprawiedliwiłoby, zdaniem Sądu Okręgowego stan zagrożenia określony w przepisie art. 439 k.c.

W ocenie tegoż Sądu pogląd taki znajduje oparcie w wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 24 listopada 1999 r., II SA 995/99 (ONSA 2000, nr 4, poz.

173), stanowiącym, że zgoda na zmianę przeznaczenia określonych gruntów leśnych na cele nieleśne rozstrzyga sprawę co do jej istoty, który zatem traktuje ją jako decyzję administracyjną. Tym samym rozstrzygnięcie przez sąd w sprawie, wymagającej rozstrzygnięcia w drodze administracyjnej, nawet przy powoływaniu się przez strony na przepisy prawa cywilnego, wydaje się być niedopuszczalne. Z drugiej strony ugruntowany jest pogląd, że dopuszczalność drogi sądowej zależy od stanu faktycznego, na którym strona opiera swoje roszczenie, nie zależy zaś od wykazania istnienia roszczenia ani od stosunku prawnego między stronami. Jeżeli bowiem strona opiera roszczenie na zdarzeniach prawnych, z których wynikają konsekwencje cywilnoprawne, to droga sądowa jest dopuszczalna.

M.D.

*

III CZP 77/02

Czy dopuszczalne jest w procesie o wydanie nieruchomości samodzielne ustalanie przez sąd cywilny – jako przesłanki rozstrzygnięcia – faktu nabycia przez gminę prawa własności nieruchomości zajętej pod drogę publiczną w sytuacji, gdy nie została wydana decyzja, o jakiej mowa w art. 73 ust. 3 ustawy z dnia 13 października 1998 r. Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną (Dz.U. Nr 133, poz. 872) ?

(postanowienie Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 3 października 2002 r., II Ca 843/02, B. Baran, S. Jamróg, A. Gąsecka-Duda)

Wątpliwości Sądu Okręgowego powstały w związku z analizą cytowanego w pytaniu prawnym przepisu, zgodnie z którym nieruchomości pozostające w dniu 31 grudnia 1998 r. we władaniu Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego, nie stanowiące ich własności i zajęte pod drogi publiczne, z dniem 1 stycznia 1999 r. stają się z mocy prawa własnością Skarbu Państwa lub właściwych jednostek samorządu terytorialnego za odszkodowaniem. Z treści tego przepisu wynika, że nabycie własności następuje z mocy prawa, jeżeli zostaną spełnione przesłanki w przepisie tym wymienione, czyli władanie gruntem w określonym dniu oraz zajęcie

tego gruntu pod drogę publiczną, powstaje jednak pytanie, czy sąd cywilny może ustalić fakt nabycia przez gminę prawa własności gruntu zajętego pod drogę publiczną.

Zdaniem Sądu Okręgowego, skoro z brzmienia przepisu wynika, że nabycie następuje z mocy prawa, to orzekając w procesie o wydanie takiego gruntu, nie można nie brać pod uwagę faktu, iż nabycie nastąpiło z mocy prawa, albowiem sąd, zgodnie z art. 316 k.p.c., ma obowiązek brać za podstawę orzeczenia stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy, natomiast jak wynika z treści art. 73 ust. 3 cytowanej w pytaniu ustawy, ostateczna decyzja wojewody wymagana jest jedynie do ujawnienia własności gminy w księdze wieczystej. Z taką jednak sytuacją nie ma Sąd do czynienia w danej sprawie.

Ponadto Sąd Okręgowy wskazał, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego powstałym na tle art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 10 maja 1990 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym i ustawę o pracownikach samorządowych (Dz.U. nr 32, poz. 191 ze zm.), tj. w uchwale z dnia 19 lutego 1991 r., III CZP 3/91 (OSNC 1991, nr 7, poz. 91) oraz uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 29 lipca 1993 r., III CZP 64/93 (OSNC 1993, nr 12, poz. 209), mimo istniejących rozbieżności podkreślano deklaratoryjny charakter decyzji wojewody. Z drugiej jednak strony przyjęcie poglądu powyższego powodowałoby niebezpieczeństwo odmiennych ustaleń, jakie mogłyby być poczynione przez sąd cywilny przy rozpoznawaniu sprawy o wydanie gruntu oraz wydawaniu decyzji wojewody. Mogłoby to spowodować odmienną ocenę tego samego stanu faktycznego w różnych postępowaniach, co byłoby nie tylko niepożądane, ale i niedopuszczalne.

Niezależnie od tych zastrzeżeń Sąd Okręgowy wyraził pogląd, że w procesie o wydanie gruntu sąd cywilny powinien mieć możliwość zbadania z mocy art. 73 ust. 1 cytowanej ustawy, czy nastąpiło nabycie własności przez gminę z mocy prawa.

M.D.

*

Czy należności Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z tytułu składek ustalone w decyzji podlegają z mocy art. 26 ust. 3 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. Nr 137, poz. 887 ze zm.) zabezpieczeniu hipoteką przymusową na użytkowaniu wieczystym ?

(postanowienie Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 3 października 2002 r., IV Ca 356/02, M. Staszków-Greiner, R. Dzyr, M. Bijak-Fllipiak)

Jak wskazał Sąd Okręgowy, stosownie do art. 110 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece, hipoteka przymusowa może zostać ustanowiona na mocy przepisów szczególnych na podstawie decyzji, chociażby nie była ona ostateczna. Takie szczególne przepisy zawarte są w art. 26 ust. 2, 3 i 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych i art. 34 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa. Ze względu na sposób sformułowania przepisów art. 26 wymienionej wyżej ustawy o systemie ubezpieczeń powstała wątpliwość, czy ustawodawca ograniczył zakres hipoteki przymusowej jedynie do nieruchomości stanowiącej własność zobowiązanego z tytułu składek. Brzmienie tego przepisu wskazywałoby na możliwość obciążenia hipoteką w tym trybie jedynie prawa własności, z wyłączeniem innych praw rzeczowych. Z kolei w art. 26 ust. 3 stwierdza się ogólnie, że „należności z tytułu składek są zabezpieczane hipoteką przymusową na wszystkich nieruchomościach dłużnika”.

W związku z tym, zdaniem Sądu Okręgowego, możliwe są dwie interpretacje tych przepisów. Pierwsza z nich prowadziłaby do wniosku, że przepis art. 26 ust. 3 jest jedynie wypełnieniem normy zwartej w ust. 2 i niedopuszczalne byłoby wtedy obciążenie hipoteką przymusową innych praw niż prawo własności. Stanowisko to byłoby zbieżne z poglądem wyrażonym w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 27 czerwca 2001 r., III CZP 27/01 (OSNC 2002, nr 1, poz. 6). Według drugiej koncepcji wykładni, stosowanie art. 26 ust. 3 następowaloby w oderwaniu od ust. 2 i w takim wypadku, na mocy art. 26 ust. 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych i art. 34 § 3 pkt 1 Ordynacji podatkowej, obciążenie wieczystego użytkowania hipoteką przymusową byłoby w tym trybie dozwolone. Taka wykładnia czyniłaby bardziej zrozumiałe zawarte w art. 26 ust. 4 cytowanej ustawy odesłanie do odpowiedniego stosowania przepisów Ordynacji podatkowej.

M.D.

III CZP 79/02

1. Czy w postępowaniu wieczystoksięgowym dopuszczalne jest badanie skuteczności materialnoprawnej umowy o ustanowieniu służebności gruntowej w zakresie jej zgodności z celem takiej czynności, o którym mowa w art. 285 § 2 k.c.?

2. Czy *de lege lata* dopuszczalne jest w umowie ustanowienie służebności gruntowej w postaci dostępu do słupa energetycznego (lub innego urządzenia), stanowiącego część składową przedsiębiorstwa energetycznego w rozumieniu art. 49 k.c., na rzecz właściciela (użytkownika wieczystego) nieruchomości, będącego przedsiębiorstwem energetycznym, jeżeli ta nieruchomość wchodzi w skład tego przedsiębiorstwa (art. 55¹ pkt 3 k.c.)?

(postanowienie Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze z dnia 19 września 2002 r., II Ca 368/02, P. Gregier, J. Kwapiszewska, R. Kuźnicki)

Jak zauważył Sąd Okręgowy, kognicję sądu wieczystoksięgowego określa obecnie art. 626⁸ § 2 k.p.c., powtarzający treść poprzednio obowiązującego art. 46 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece, zachowały zatem walor aktualności wcześniejsze rozważania judykatury i piśmiennictwa w tej materii.

Sąd Okręgowy wskazał, że jakkolwiek w szeregu orzeczeń Sąd Najwyższy przyjmował pogląd, podzielany także w doktrynie, że czynność materialna stanowiąca podstawę wnioskowanego wpisu, powinna być badana przez sąd nie tylko pod względem formalnym, ale także jej zgodności z prawem materialnym, to jednak ciągle budzi wątpliwości kwestia, jak głęboko może sięgać badanie owej skuteczności materialnej. Sąd wieczystoksięgowy bada bowiem, czy umowa jest zgodna z przepisami bezwzględnie obowiązującymi, a brak takiej zgodności skutkuje nieważnością umowy *ex tunc* i odmową wnioskowanego wpisu. Zdaniem Sądu Okręgowego, nie ma więc wątpliwości, że jeżeli chodzi o umowne ustanowienie służebności gruntowej, to w zakresie kognicji sądu wieczystoksięgowego leży ocena,

czy umowa ta jest zgodna z przepisami art. 245 § 2 k.c. i art. 155 – 158 w związku z art. 245 § 1 k.c.

Taka wątpliwość powstaje natomiast przy badaniu zgodności z art. 285 § 2 k.c., który nie reguluje ani treści ani formy umowy o ustanowienie służebności gruntowej. Formułuje on zaś jednoznacznie przesłankę takiej czynności prawnej i określa jej podstawę prawną (*causam*), przy czym poza wszelką wątpliwością jest kauzalny charakter takiej czynności. Sąd Okręgowy zaznaczył, że nie ma dotychczas wyraźnego stanowiska, iż w ramach swej kognicji sąd wieczystoksięgowy władny jest badać ważność podstawy prawnej. Sąd Najwyższy dopuścił taką możliwość w odosobnionym orzeczeniu z dnia 10 lipca 1963 r., I CZ 92/63 (OSNCP 1965, nr 4, poz. 56), zaś w doktrynie prezentowane jest przeciwne stanowisko.

W odniesieniu do drugiej części zagadnienia Sąd Okręgowy podkreślił, że istnieje ukształtowany w orzecznictwie i aprobowany w doktrynie pogląd, iż art. 145 k.c. może być stosowany w drodze analogii jako podstawa prawna ustanowienia służebności gruntowej polegającej na doprowadzeniu linii energetycznej do nieruchomości przez sąsiednie grunty w celu podłączenia nieruchomości do sieci energetycznej, jednak nie może on być zastosowany w przedmiotowej sprawie. Nie zachodzi tu bowiem stosunek bezpośredniego sąsiedztwa nieruchomości i dlatego w grę wchodzi art. 285 § 2 k.c., jednakże ustanowione umowami służebności gruntowe nie zwiększają użyteczności gospodarczej wskazanej w umowach nieruchomości. W istocie zaś obciążenie określonym w umowach prawem nieruchomości uczestników służy interesom gospodarczym wnioskodawcy jako przedsiębiorstwa w rozumieniu art. 55¹ k.c. Nie pozbawione podstaw jest wnioskowanie, że taka służebność ma charakter służebności osobistej i niedopuszczalna na rzecz wnioskodawcy ze względu na zasadę *numerus clausus* praw rzeczowych. Jak zaznaczył Sąd Okręgowy, w kwestii dopuszczalności ustanowienia takiej służebności istnieją poważne rozbieżności w doktrynie, przy czym poglądy dopuszczające taką możliwość zdają się abstrahować od treści art. 285 § 2 k.c.

M.D.

*

Czy odstąpienie na podstawie art. 491 § 1 k.c. lub art. 560 § 2 k.c. od umowy sprzedaży rzeczy ruchomej powoduje przejście jej własności z powrotem na zbywcę ?

(wniosek Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego z dnia 26 sierpnia 2002r., Kw. Pr. 4121/02/C)

W uzasadnieniu wnioskodawca zauważył, że przedstawione zagadnienie jest wycinkiem znacznie szerszego problemu skutków czynności zmierzających do unicestwienia ważnej umowy przenoszącej własność, co do którego istnieje stosunkowo bogate, ale i rozbieżne orzecznictwo. Spośród najnowszych orzeczeń Sądu Najwyższego wnioskodawca wskazał wyrok z dnia 22 stycznia 2002 r., V CKN 660/00, w którym Sąd Najwyższy uznał, iż odstąpienie przez sprzedawcę od umowy sprzedaży rzeczy ruchomej na podstawie art. 491 § 1 k.c. powoduje przejście jej własności z powrotem na nabywcę oraz wyrok z dnia 26 marca 2002 r., II CKN 806/99, odnoszący się do odstąpienia od umowy sprzedaży rzeczy ruchomej przez kupującego z powodu wad rzeczy. Sąd Najwyższy przyjął w nim, że własność rzeczy nie przechodzi automatycznie z powrotem na sprzedawcę, lecz służy mu jedynie wobec kupującego roszczenie o jej przeniesienie. Pierwsze stanowisko było reprezentowane wcześniej w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 1997 r. II CKN 458/97 (OSNC 1998, nr 5, poz. 84) i w takim też kierunku została zinterpretowana w wyroku z dnia 26 marca 2002 r. teza 8 uchwały pełnego składu Izby Cywilnej i Administracyjnej Sądu Najwyższego z dnia 30 grudnia 1988 r., III CZP 48/88 (OSNCP 1989, nr 3, poz. 36), zawierającej wytyczne w zakresie wykładni prawa i praktyki sądowej w sprawach rękojmi i gwarancji. Z kolei, drugie stanowisko znalazło swój wyraz w szeregu orzeczeń odnoszących się do odstąpienia od umowy sprzedaży nieruchomości.

Zdaniem wnioskodawcy, wśród argumentów, które przemawiają za koncepcją podwójnego, zobowiązująco-rozporządzającego skutku odstąpienia od umowy sprzedaży rzeczy ruchomej, należy wskazać przede wszystkim niepożądane skomplikowanie obrotu, do jakiego doprowadziłaby koncepcja przeciwna. W każdym bowiem wypadku, gdy druga strona umowy sprzedaży uchyła się od złożenia oświadczenia o powrotnym przeniesieniu własności, konieczne byłoby wniesienie

powództwa o stwierdzenie obowiązku złożenia takiego oświadczenia. Inny argument na rzecz rozważanej koncepcji sprowadza się natomiast do zakwestionowania twierdzenia zwolenników koncepcji odmiennej, zgodnie z którym w przypadku odstąpienia od umowy sprzedaży przez sprzedawcę nie może dojść do automatycznego powrotnego przeniesienia własności, ponieważ nie jest możliwe osiągnięcie takiego skutku na podstawie jednostronnego oświadczenia woli osoby nie będącej właścicielem. Zwraca się jednak uwagę, że w obrocie często występuje sytuacja odwrotna, tj. odstąpienie od umowy sprzedaży przez nabywcę, np. na podstawie przepisów o rękojmi za wady rzeczy, trudno jest zaś różnicować skutki odstąpienia od umowy sprzedaży w zależności, czy dokonuje go sprzedawca, czy też kupujący. Brakuje także regulacji rzeczowych skutków odstąpienia do umowy sprzedaży zarówno w szczególnym przepisie art. 560 k.c., jak i w ogólnej normie art. 494 k.c. Tę lukę mogłoby wypełnić zastosowanie analogii *legis* z art. 395 § 2 k.c., regulującym skutki odstąpienia, z czego można wnioskować, że w przypadku odstąpienia zniweczony byłby skutek tak obligacyjny, jak i rozporządzający. Wreszcie, jak zauważył wnioskodawca, teza o celowości przypisania jednolitych skutków odstąpienia od umowy sprzedaży mającej za przedmiot rzeczy ruchome lub nieruchomości została wyraźnie zakwestionowana w wyroku z 22 stycznia 2002 r., akcentującym odrębności regulacji obrotu nieruchomościami, a w związku z tym celowość odmiennego potraktowania skutków odstąpienia w przypadku sprzedaży rzeczy ruchomych.

Przeciwny pogląd przypisujący odstąpieniu od umowy sprzedaży rzeczy ruchomej jedynie skutki zobowiązujące uzasadnia argument, że art. 494 k.c., określający skutki prawne wykonania ustawowego prawa odstąpienia od umowy wzajemnej, nakłada na strony obowiązek wzajemnego zwrotu „wszystkiego, co otrzymały na mocy umowy”. Obowiązek ten obejmuje zatem zarówno faktyczne władztwo nad rzeczą, jak i prawo, czyli własność i obydwa te elementy są przedmiotem roszczenia sprzedawcy, a do momentu jego realizacji kupujący pozostaje właścicielem rzeczy. Po drugie, w uzasadnieniu wyroku z dnia 26 marca 2002 r. jako jeden z argumentów za tezą o obligacyjnym skutku odstąpienia wskazano okoliczność, że w art. 560 § 2 i 494 k.c. nie mówi się, iż odpowiednie świadczenia ulegają zwrotowi, wobec czego chodzi o świadczenia, które zwrotowi podlegają, jakkolwiek, zdaniem wnioskodawcy, tego rodzaju niuans nie ma znaczenia

merytorycznego. Trzeci argument wiąże się z kauzalnością czynności prawnych rozporządzających. Polega on na zakwestionowaniu bezpośredniej zależności między czynnością rozporządzającą a zobowiązaniem do rozporządzenia w sytuacji, „gdy istnieje odmienny przepis szczególny, zawierający uregulowanie odmienne”. Takim przepisem szczególnym miałby być art. 494 k.c., przewidujący wzajemny zwrot świadczeń.

Ponadto podkreśla się, że do ustawowego prawa odstąpienia, o jakim mowa w art. 494 k.c., nie ma zastosowania art. 395 § 2 k.c., albowiem art. 494 i 560 § 2 k.c. wyczerpująco regulują kwestię wzajemnego zwrotu świadczeń, przez instytucję zobowiązania do zwrotu. Ostatni zaś argument za koncepcją czysto obligacyjnych skutków odstąpienia sprowadza się do twierdzenia, iż pogląd taki definitywnie zwyciężył w odniesieniu do odstąpienia od umowy sprzedaży nieruchomości, a ze względu na uniwersalny charakter instytucji odstąpienia powinien być również odnoszony do sprzedaży rzeczy ruchomych.

Podsumowując przeprowadzoną analizę stanowisk, wnioskodawca stwierdził, że dokonywanie wyboru jednego z przedstawionych wyżej zapatrywań utrudnia fakt, iż w grę wchodzi okoliczności różnej natury. Z jednej strony uciążliwość dla uczestników obrotu, a z drugiej doprowadzenie do rozbieżności co do skutków odstąpienia w przypadku umów sprzedaży rzeczy ruchomych i nieruchomości.

M.D.

*

III CZP 81/02

1. Czy w stosunku do spółek z o.o. wpisanych do rejestru przed wejściem w życie art. 13 ustawy z dnia 1 marca 1996 r. o zmianie kodeksu postępowania cywilnego.... (Dz.U. Nr 43, poz. 189) zastosowanie art. 139 § 3 k.p.c. uzależnione jest od dokonania pouczenia, którego to pouczenia, stosownie do art. 139 § 4 k.p.c., dokonuje sąd rejestrowy przy ogłoszeniu lub doręczeniu postanowienia o pierwszym wpisie?

2. Czy w przypadku gdy spółka z o.o. nie dopełniła obowiązku określonego w art. 13 ww. ustawy z dnia 1 marca 1996 r. (nie złożyła wniosku o

uzupełnienie danych w rejestrze) możliwe jest zastosowanie art. 139 § 3 k.p.c. i pozostawienie, ze skutkiem doręczenia, pism wysłanych na adres wynikający z akt rejestrowych?

(postanowienie Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 2 sierpnia 2002 r., XVI GZ 76/02, P. Kuraś-Dębecka, Jolanta Henczel, I. Ciastek-Dryll)

Sąd Okręgowy w uzasadnieniu przedstawionego zagadnienia wskazał, że możliwy jest pogląd, iż warunkiem zastosowania art. 139 § 3 k.p.c. jest uprzednie pouczenie przez sąd rejestrowy, przy czym odnośnie do podmiotów już wpisanych do rejestru pouczenie to winno nastąpić przy pierwszym wpisie dokonywanym przy wejściu w życie wyżej cytowanej ustawy z dnia 1 marca 1996 r., wprowadzającej m.in. obecne brzmienie art. 139 § 3 i 4 k.p.c. Wprawdzie wpis do rejestru następowałby wtedy na wniosek, to jednak sąd rejestrowy mógłby dokonać wpisu z urzędu, a ponadto wezwać daną jednostkę do złożenia wniosku. Wpis z urzędu w wypadku bezczynności podmiotu dotyczyłby adresu figurującego w prowadzonych aktach rejestrowych. Z drugiej strony możliwe jest zapatrywanie, że zastosowanie art. 139 § 3 k.p.c., przy uwzględnieniu adresu figurującego w aktach rejestrowych, co do podmiotów, które nie złożyły wniosku o wpis do rejestru adresu przedsiębiorstwa, nie może być warunkowane uprzednim pouczeniem.

Sąd Okręgowy podkreślił, że ustalenie obowiązku wpisu do rejestru także adresu oraz nadanie obecnego brzmienia art. 139 § 3 i 4 k.p.c. wynikają z tej samej ustawy, a zatem powinna między tymi unormowaniami istnieć spójność. Ponadto przepisy ustawy z dnia 1 marca 1996 r. nie nakładają na sądy rejestrowe obowiązku informowania poszczególnych podmiotów już wpisanych do rejestru o konieczności złożenia wniosku o wpis uzupełnienia danych, a więc nie można rozszerzająco interpretować art. 139 § 4 k.p.c. Nie może być bowiem tak, że podmiot, który nie wykonał ustawowego obowiązku określonego w art. 13 cytowanej ustawy jest wskutek swojego zaniedbania w lepszej sytuacji niż podmioty, które ten obowiązek wykonały, egzekwowanie zaś przez sąd rejestrowy tego obowiązku jest praktycznie niewykonalne. W dodatku, przy całkowitej bezczynności podmiotu wpisowi podlegałby adres figurujący w aktach rejestrowych, wynikający z ostatniej korespondencji. Za przyjęciem drugiego stanowiska wydaje się również przemawiać cel wprowadzenia zarówno obowiązku przewidzianego w art. 13 wymienionej ustawy, jak też zmiany art.

139 § 4 k.p.c., których celem jest bez wątpienia ochrona pewności obrotu i zabezpieczenie wierzycielom możliwości dochodzenia roszczeń od dłużników.

M.D.

*

III CZP 82/02

Czy może być uznana za ważną umowa kredytu bankowego, w której *essentialia negotii* wpisane zostały przez bank dopiero po jej blankietowym, jednostronnym podpisaniu przez kredytobiorcę, w oparciu o wcześniejsze, orientacyjne uzgodnienia co do warunków kredytowania ?

(postanowienie Sądu Okręgowego w Krośnie z dnia 8 października 2002 r., I Ca 110/02, G. Gładysz, P. Bartnik, R. Wanat)

W danym stanie faktycznym strona powodowa zawarła z firmą S. umowę, na mocy której miała nabyć od wymienionej wyżej firmy urządzenia kuchenne, a następnie zająć się ich prezentacją oraz dystrybucją. W celu sfinansowania zakupu urządzeń strona powodowa miała zaciągnąć pożyczkę za pośrednictwem firmy H. w nieokreślonym jeszcze banku i ze względu na to podpisała blankiet umowy pożyczki, na którym wpisane zostały jedynie dane strony powodowej oraz cechy nabywanych urządzeń, nie ustalono natomiast kwoty pożyczki, wysokości oprocentowania oraz prowizji. W chwili podpisywania umowy strona powodowa знаła jedynie przybliżoną wartość urządzenia oraz liczbę rat, na którą spłata zostanie rozłożona.

W uzasadnieniu Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, że w zarysowanym wyżej wypadku należy przede wszystkim rozważyć rzeczywisty charakter, jaki w zamierzeniu stron miała uzyskać sporna umowa gwarantująca stronie powodowej sfinansowanie zakupu urządzeń w firmie S. Zdaniem Sądu Okręgowego, nie była to umowa pożyczki w rozumieniu art. 720 k.c., albowiem ze względu na ścisłe określenie celu, na jaki miały zostać przeznaczone środki finansowe, była to raczej umowa kredytowa w rozumieniu art. 27 Prawa bankowego. Taka umowa powinna być zawarta na piśmie i zawierać określone przepisami prawa postanowienia. Według ówczesnie obowiązującego Prawa bankowego, umowa kredytowa powinna była wskazywać

między innymi kwotę kredytu, termin spłaty kredytu oraz jego oprocentowanie. W konsekwencji, jeżeli czynność prawna nie zawiera treści nakazanej przez ustawę, uznana musi być za nieważną jako sprzeczna z ustawą w rozumieniu art. 58 § 1 k.c.

W danej sprawie wszystkie brakujące elementy umowy uzupełnił sam bank. Jak podkreślił Sąd Okręgowy, mimo że z treści umowy o współpracy z firmą S. wynikało, że do zawarcia umowy z bankiem strona powodowa upoważniła spółkę H., to jednak umowę podpisały same strony, trudno jest zatem mówić o zawarciu umowy przez pełnomocnika.

W ocenie Sądu Okręgowego, w istocie rzeczy oświadczenie strony powodowej miało charakter blankietowy, bowiem ograniczało się do złożenia podpisów pod treścią fragmentarycznie wypełnionych formularzy z pominięciem elementów o zasadniczym znaczeniu dla bytu stosunku prawnego. Późniejsze zaś jednostronne uszczegółowienie warunków kredytowania zakupu sprzętu oraz spłaty kredytu nie może być traktowane jako wynik zgodnych oświadczeń obu stron, nawet uwzględniając rolę pośrednika spółki H., która nie działała jako pełnomocnik strony powodowej, a co najwyżej jako negocjator. Wydaje się to pociągać za sobą nieważność całej umowy, zwłaszcza że nie nastąpiły żadne okoliczności mogące ją konwalidować.

M.D.

GLOSY

prawo cywilne materialne

Między dokonaniem wpisu w rejestrze handlowym przedmiotu działalności gospodarczej przedsiębiorcy a szkodą poniesioną przez osobę fizyczną w wyniku zawarcia z tym przedsiębiorcą niekorzystnej umowy cywilnoprawnej, nie zachodzi adekwatny związek przyczynowy, o jakim mowa w art. 361 § 1 k.c.

(wyrok z dnia 9 lutego 2001 r., III CKN 578/00, J. Gudowski, Z. Kwaśniewski, A. Niedużak, OSNC 2001, nr 7-8, poz. 120; PPH 2001, nr 7, s. 47; BSN 2001, nr 4, s. 17; MoP 2001, nr 12, s. 640; R.Pr. 2001, nr 4, s. 118; Wok. 2001, nr 6, s. 8)

Glosa

Marii Roźnowskiej, Prawo Spółek 2002, nr 10, s. 51

Orzeczenie Sądu Najwyższego i glosa do tego orzeczenia dotyczą problematyki związanej z istnieniem adekwatnego związku przyczynowego pomiędzy zamieszczeniem w rejestrze handlowym wpisu w przedmiocie działalności przedsiębiorcy niezgodnego z prawem bankowym a szkodą poniesioną przez osobę fizyczną w wyniku zawarcia niekorzystnej umowy cywilnoprawnej oraz ewentualnej odpowiedzialności Skarbu Państwa za tę szkodę.

Glosatorka przedstawiła założenia teorii adekwatnego związku przyczynowego oraz przeanalizowała pod tym kątem stan faktyczny będący przedmiotem glosowanego orzeczenia. Odwołała się także do odpowiedzialności Skarbu Państwa wynikającej z art. 77 Konstytucji, zagadnień związanych z powstawaniem banku jako osoby prawnej, omawiając jednocześnie obowiązki sądu rejestrowego związane z rejestracją spółek prawa handlowego.

W ocenie glosatorki, w stanie faktycznym, który stał się podstawą glosowanego wyroku, nie zachodzi adekwatny związek przyczynowy pomiędzy wpisem w rejestrze handlowym o przedmiocie działalności przedsiębiorcy a szkodą poniesioną przez osobę fizyczną w wyniku zawarcia z tym przedsiębiorcą w wyniku zawarcia z tym

przedsiębiorcą umów. Powyższe stwierdzenie wyklucza wobec tego możliwość przyjęcia odpowiedzialności sądu rejestrowego za szkodę, nawet jeżeli działanie tego sądu odpowiadało dyspozycji normy prawnej wynikającej z art. 77 Konstytucji.

M.K.

*

Określenie osoby spadkobiercy w drodze wykładni testamentu jest możliwe wtedy, gdy w testamencie zawarto jednoznaczne kryteria, pozwalające ustalić wolę spadkodawcy w sposób nie budzący wątpliwości.

(postanowienie z dnia 13 czerwca 2001 r., II CKN 543/00, H. Ciepla, G. Bieniek, T. Bielska-Sobkowicz, OSNC 2002, nr 1, poz. 14; BSN 2001, nr 8, s. 6; MoP 2001, nr 19, s. 976; R.Pr. 2002, nr 1, s. 95; Rej. 2002, nr 1, s. 130)

Glosa

Bartosza Rakoczego, Przegląd Sądowy 2002, nr 10, s. 123

Glosowane orzeczenie dotyczy zagadnienia skuteczności testamentu zmarłego księdza. Przedmiotem analizy był testament, któremu spadkodawca nadał następującą treść: „(...) oddaję dobra materialne dla dalszej Służby Bożej lub osobom potrzebującym (...)”. Autor za trafne uznał rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego, podniósł jedynie, że w uzasadnieniu powinna znaleźć się głębsza analiza woli spadkodawcy przez sięgnięcie do prawa kanonicznego.

Glosator stwierdził, że także na płaszczyźnie prawa kanonicznego można rozporządzać swoim majątkiem przez czynność *mortis causa*. Należy przy tym zachować wymagania prawa państwowego, jeżeli zapisy są czynione na rzecz Kościoła. Prawodawca kościelny dopuścił możliwość istnienia testamentów, które wskazywałyby na ogólne elementy – „cele pobożne” – taki testament jest zgodny z wymaganiami prawa kanonicznego.

Zdaniem autora, Sąd Najwyższy trafnie odmówił przymiotu spadkobiercy archidiecezji, gdyż nie została ona wprost wskazana w testamencie. Wymienione w testamencie kryteria – „Służba Boża” i „osoby potrzebujące”, nie pozwalały uznać tejże za spadkobiercę, nawet na gruncie przepisów prawa kanonicznego.

Glosator uznał za trafne rozstrzygnięcie, w którym Sąd Najwyższy poprzestał na szukaniu potencjalnych spadkobierców na płaszczyźnie ustawowej, ograniczając się do stwierdzenia, że różnorodność kościelnych osób prawnych jest za duża, by stwierdzić, którą spadkodawca mógł mieć na myśli.

Na zakończenie autor omówił przepisy kodeksu prawa kanonicznego, dotyczące testamentu zakonnika.

E.S.

*

1. Osoba, która przystąpiła do długu, odpowiada z dotychczasowym dłużnikiem solidarnie, chociażby taki charakter jej zobowiązania nie został umownie wyraźnie zastrzeżony.

2. Roszczenie przewidziane w art. 376 § 1 zdanie drugie k.c. powstaje z chwilą spełnienia przez dłużnika świadczenia w zakresie przenoszącym tę część, która ciąży na nim zgodnie z treścią stosunku wewnętrznego między współdłużnikami.

(wyrok z dnia 12 października 2001 r., V CKN 500/00, S. Dąbrowski, K. Zawada, K. Bilewicz, OSNC 2002, nr 7-8, poz. 90; MoP 2002, nr 10, s. 460; Pr.Bank. 2002, nr 4, s. 29; BSN 2002, nr 3, s. 12; Rej. 2002, nr 8, s. 174)

Glosa

Przemysława Drapały, Przegląd Sądowy 2002, nr 10, s. 117

Autor w pełni zaaprobował stanowisko Sądu Najwyższego, zwracając uwagę, że w omawianej sprawie pojawił się problem ustalenia, czy pozwany, który zawarł umowę o restrukturyzację długu, wystąpił w pozycji dłużnika kumulatywnego, czy też poręczyciela. Podkreślił, że Sąd Najwyższy trafnie uznał, iż umowne przystąpienie do długu przez dodatkowego dłużnika prowadzi do powstania więzi solidarnej po pasywnej stronie zobowiązania, także wtedy, gdy skutek taki nie został wyraźnie zastrzeżony w umowie. Podniósł przy tym, że w niektórych przypadkach charakter prawny zobowiązania łączącego wierzyciela i pierwotnego dłużnika wyłącza

powstanie więzi solidarnej między tym dłużnikiem i podmiotem przystępującym (np. w przypadku zobowiązania do świadczenia niepodzielnego).

Glosator przedstawił zapatrywania występujące w doktrynie, odbiegające od tezy glosowanego wyroku. Krytycznie odniósł się do poglądu, zgodnie z którym umowa przystąpienia do długu rodzi co do zasady odpowiedzialność *in solidum*, a więź solidarna między dotychczasowym a przystępującym dłużnikiem powstaje tylko w razie wyraźnego zastrzeżenia w umowie. Nie podzielił także stanowiska, według którego dłużnik kumulatywny nie jest dłużnikiem solidarnym, lecz odpowiada jak dłużnik solidarny.

Aprobuując drugą część tezy, autor zwrócił uwagę na problem określenia chwili wymagalności oraz terminu spełnienia świadczenia regresowego. Stwierdził, że w razie braku odmiennych regulacji wynikających ze stosunku wewnętrznego, zobowiązanie do świadczenia regresowego ma charakter bezterminowy. W konsekwencji należy uznać, że dłużnik solidarny, który całkowicie lub częściowo zaspokoił wierzyciela, powinien skierować do pozostałych współdłużników wezwanie do wykonania zobowiązania regresowego w częściach na nich przypadających. Zauważył przy tym, że Sąd Najwyższy pośrednio przychylił się do zapatrywania, w myśl którego chwila powstania wierzytelności regresowej zbiega się z chwilą jej wymagalności.

E.S.

*

Roszczenia wynikające z umowy o roboty budowlane przedawniają się w terminach określonych w art. 118 k.c.

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 11 stycznia 2002 r., III CZP 63/01, G. Bieniek, T. Ereciński, J. Gudowski, Z. Kwaśniewski, Z. Strus, M. Sychowicz, T. Wiśniewski, OSNC 2002, nr 9, poz. 106; IC 2002, nr 2, s. 3; BSN 2002, nr 1, s. 7; Wok. 2002, nr 6, s. 1; MoP 2002, nr 14, s. 655)

Glosa

Janusza A. Strzępki i Ewy A. Zielińskiej, OSP 2002, nr 10, poz. 125

Autorzy w pełni podzielili stanowisko Sądu Najwyższego. Zwrócili uwagę na doniosłość uchwały ze względu na problem relacji pomiędzy umową o roboty budowlane a umową o dzieło.

W głosowanej uchwale Sąd Najwyższy, nawiązując do swoich wcześniejszych orzeczeń i wypowiedzi doktryny, uznał, że umowa o roboty budowlane stanowi określony typ umowy nieznaney i nie jest podtypem umowy o dzieło. Wskazał na dwie cechy odróżniające ją od umowy o dzieło. Pierwszą z nich jest ocena realizowanej inwestycji z punktu widzenia wymagań prawa budowlanego, drugą natomiast szczególna postać współdziałania inwestora z wykonawcą w zakresie przygotowania i wykonania przedmiotu świadczenia.

Autorzy glosy zwrócili uwagę na brak szczególnych przepisów odnoszących się do umów budowlanych. Ich zdaniem celowa jest interwencja ustawodawcy w zakresie uregulowania m.in. kwestii uchylenia się przez zamawiającego od odbioru obiektu, metod ustalenia wynagrodzenia wykonawcy, odpowiedzialności z tytułu rękojmi za wady obiektu budowlanego, czy odpowiedzialności uczestników procesu budowlanego (architekta, wykonawcy, dostawcy maszyn i urządzeń budowlanych).

W dalszej części zastanawiali się nad zagadnieniem, czy zamieszczenie w umowie dodatkowego obowiązku dla inwestora w postaci „dostarczenia projektu budowlanego” stanowi konstytutywny element umowy o roboty budowlane. Umowy o prace projektowe mogą być zawierane zarówno pomiędzy architektem a wykonawcą albo architektem a zamawiającym, bądź też pomiędzy zamawiającym a wykonawcą, posiadającym własną pracownię projektową. W związku z tym powstaje problem zakwalifikowania tego typu umowy bądź jako umowy o roboty budowlane bądź jako umowy o dzieło.

Pojecie projektu nie zostało zdefiniowane w kodeksie cywilnym. Definicje zawierają przepisy prawa budowlanego, ale czynią to tylko na ich własny użytek. Z tego punktu widzenia można przyjąć, że dostarczenie projektu budowlanego w rozumieniu przepisów prawa budowlanego przez inwestora nie stanowi elementu konstytutywnego umowy o roboty budowlane. To z kolei prowadzi do wniosku, że umowa, w ramach której wykonawca zobowiązuje się między innymi do przygotowania lub dostarczenia projektu budowlanego, może zostać zakwalifikowana jako podtyp umowy o roboty budowlane.

Konkludując, autorzy stwierdzili, że umowy, w których wykonawca przyjmuje na siebie dodatkowy obowiązek dostarczenia projektu budowlanego, są umowami o roboty budowlane w rozumieniu art. 647 k.c. Obowiązek dostarczenia projektu budowlanego przez inwestora, o którym mówi ten przepis, nie może stanowić kryterium odróżniającego umowę o roboty budowlane od umowy o dzieło, niezależnie bowiem od tego, czy w ramach umowy o wykonawstwo budowlane projekt opracowuje inwestor czy wykonawca, cel umowy pozostaje taki sam.

Różnicowanie kwalifikacji prawnych tych umów ze względu na obowiązek dostarczenia projektu budowlanego doprowadziłoby do tego, że do umów, w których wykonawca zobowiązał się do dostarczenia projektu budowlanego, znajdowałyby zastosowanie przepisy o umowę o dzieło, w tym art. 646 k.c., przewidujący 2-letni termin przedawnienia roszczeń, a do umów, w których obowiązek taki nie został sformułowany, stosowany byłby termin przewidziany w art. 118 k.c. Stanowisko takie należy uznać za nieracjonalne.

Autorzy zaprezentowali także rozwiązania niemieckie w zakresie umów o roboty budowlane i szeroko je omówili.

Ł.P.

*

Umowa zawarta przez członka zarządu spółki z o.o. z naruszeniem nakazu określonego w art. 202 k.h. nie jest nieważna.

(wyrok z dnia 11 stycznia 2002 r., IV CKN 1903/00, S. Dąbrowski, I. Koper, T. Żyznowski, OSNC 2002, nr 11, poz. 137; BSN 2002, nr 6, s. 15)

Glosa

Stanisława Sołtysińskiego, PPH 2002, nr 10, s. 53

W pierwszej części autor glosy zauważył, że ani doktryna, ani judykatura, nie udzielają odpowiedzi na istotne pytanie, dlaczego czynność prawna dokonana wbrew zakazowi z art. 202 k.h. nie jest dotknięta nieważnością na podstawie art. 58 § 1 albo § 2 k.c. Glosator podzielił stanowisko wyrażone przez Sąd Najwyższy, że umowa przeniesienia udziałów dokonana przez członka zarządu, który brał udział w powzięciu

„decyzji” o wyrażeniu zgody na dokonanie przez siebie tej czynności została zawarta wbrew zakazowi zawartemu w art. 202 k.h. W ocenie glosatora, nawet gdyby przyjąć wąską interpretację zakazu płynącego z art. 202 k.h. i ograniczyć go do udziału w rozpatrywaniu własnych spraw przez piastuna spółki, to dokonana przez niego czynność zbycia udziałów należałoby uznać za nieważną jako niezgodną z zasadami współżycia społecznego (art. 58 § 2 k.c.). Powołując się na art. 2 zdanie drugie k.s.h., glosator zauważył, że przepis ten zezwala na odpowiednie stosowanie przepisów kodeksu cywilnego, jeśli wymaga tego właściwość (natura) stosunku prawnego spółki handlowej. Wyłączenie stosowania art. 58 § 1 i 2 k.c. wymaga, jego zdaniem, przekonującego uzasadnienia i uzasadnione mogłoby być jedynie interesem spółki lub bezpieczeństwem obrotu.

Uznanie ważności umowy zbycia udziałów przez członka zarządu pozostaje nie tylko w sprzeczności z celami art. 202 k.h., lecz również podważa postanowienia umowy spółki, w której wspólnicy mieli przyznane prawo pierwszeństwa nabycia udziałów i skorzystali w ten sposób z przyznanej im przez ustawodawcę kompetencji do ograniczenia zbywalności udziałów na mocy art. 181 k.h. W ocenie autora glosy, nie zasługuje na ochronę interes osób nabywających udziały od członka zarządu, który naruszył ustawę i zasady ładu korporacyjnego, gdyż nie są to uczestnicy obrotu, którzy działają w zaufaniu do spółki, zawierając z nią transakcje w zakresie przedmiotu jej działalności spółka nie jest stroną umowy zbycia udziału, lecz osobą trzecią.

Podmiot nabywający udziały wspólnika będącego członkiem zarządu nie może, zdaniem glosatora, bronić się nieznaną art. 202 k.h. (*ignorantia iuris nocet*) lub prawa pierwszeństwa, które służy dotychczasowym wspólnikom w razie zbycia udziałów, nabywca może bowiem z łatwością zapoznać się z umową spółki i zażądać od zbywcy będącego członkiem zarządu uchwały organu decydującego o udzieleniu zgody na przeniesienie udziału w celu zbadania, czy zostały zachowane wymogi przewidziane w art. 202 k.h.

W dalszej części glosator odniósł się do problemu ewentualnej odpowiedzialności odszkodowawczej członka zarządu, trudności dowodowych związanych z wykazaniem szkody przez powoda przy naruszeniu prawa pierwszeństwa nabycia udziałów oraz skutków naruszenia ustawy i umowy spółki przez piastuna spółki. Rażąco naruszenie ustawy i umowy spółki przez piastuna

osoby prawnej najczęściej pozostanie pozbawione jakiejkolwiek sankcji, a glosowane orzeczenie Sądu Najwyższego może utrwaląc poczucie bezkarności piastunów spółek handlowych.

W ocenie autora, nieuzasadnione jest stanowisko Sądu Najwyższego w kwestii znaczenia, jakie przypisuje on potwierdzeniu kwestionowanych umów przeniesienia udziałów przez radę nadzorczą spółki, gdyż rada nadzorcza nie ma żadnych ustawowych kompetencji do zatwierdzania, a tym bardziej do sanowania umów, których stroną był członek zarządu. Po drugie, jak wynikało w przedmiotowej sprawie z umowy spółki, zgodę na zbycie udziałów mógł udzielić jedynie zarząd spółki, a nie rada nadzorcza. W końcu po trzecie, uchwała rady nadzorczej nie może sanować ani nieważnej czynności prawnej, ani bezprawności działania członka zarządu.

Aprobata spółki na zbycie udziałów stanowi zgodę osoby trzeciej w rozumieniu art. 63 §1 k.c. Na gruncie art. 202 k.h. (art. 209 k.s.h.) nie jest możliwa konwalidacja nieważnej umowy lub zgody na podstawie art. 17 § 2 k.s.h. Także art. 63 k.c. nie przewiduje możliwości konwalidacji nieważnej zgody. Glosowane orzeczenie pozostaje w sprzeczności z uzasadnieniem wyroku Sadu Najwyższego z dnia 7 września 1993 r., II CRN 60/93 (OSNCP 1994, nr 7-8, poz. 159), zgodnie z którym umowa zbycia udziałów zawarta bez zezwolenia spółki z o.o., stanowi czynność bezskuteczną i to zarówno wobec spółki, jak i w stosunkach między stronami. We wskazanym wyroku Sąd Najwyższy uznał, że uchwałę, która stanowiła zgodę, należało uznać za nieistniejącą i orzekł, że zgoda spółki może być udzielona także *ex post* ze skutkiem wstecznym (*ex tunc*). Brak ważnej zgody spółki na zbycie udziałów powoduje zawieszoną bezskuteczność czynności prawnej (art. 63 § 1 k.c.). W ocenie glosatora, Sąd Najwyższy w przytoczonym wyroku trafnie przyjął, że o ile możliwa jest sanacja czynności prawnej dokonanej bez zgody osoby trzeciej, o tyle wykluczona jest sanacja czynności bezwzględnie nieważnej. Reguła ta dotyczy zarówno przypadku, gdy bezwzględną nieważnością dotknięta jest umowa zbycia udziałów, jak i jednostronna czynność prawna stanowiąca akt zgody osoby trzeciej w rozumieniu art. 63 § 1 k.c. Czynność bezwzględnie nieważna nie może być również uznana za czynność nieistniejącą. Otwarty, zdaniem glosatora, pozostaje nadal problem, czy organ spółki, który powziął nieważną uchwałę, może następnie skutecznie udzielić zgody na dokonanie czynności prawnej, podejmując kolejną uchwałę, która nie narusza przepisów ustawy.

W ocenie glosatora, zaproponowana wykładnia art. 202 k.h. jest sprzeczna z zasadą, że prawo nie powinno umożliwiać sprawcy osiągnięcia korzyści dzięki dokonanej przez niego nieprawości, jakimi są w tym przypadku naruszenia ustawy przez piastunów spółek handlowych.

M.K.

*

Okresu posiadania przed wejściem w życie przepisów wyłączających zasiedzenie nieruchomości państwowych nie dolicza się do okresu, o który skraca się termin zasiedzenia nieruchomości państwowej, ani nie uwzględnia przy ustaleniu czasu posiadania niezbędnego do zasiedzenia takiej nieruchomości (art. 10 ustawy z dnia 28 lipca 1990 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, Dz.U. Nr 55, poz. 321)

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 31 stycznia 2002 r., III CZP 72/01, F. Barczewska, H. Ciepła, T. Domińczyk, T. Ereciński, J. Gudowski, H. Wrzeszcz, K. Zawada, OSNC 2002, nr 9, poz. 107; IC 2002, nr 2, s. 3; BSN 2002, nr 1, s. 8; Wok. 2002, nr 4, s. 1; Wok. 2002, nr 7-8, s. 1)

Glosa

Andrzeja Stelmachowskiego, OSP 2002, nr 10, poz. 126

Autor w pełni zaaprobował stanowisko Sądu Najwyższego, podkreślając jego bardzo dobre umotywowanie. Wskazał, że istota przedstawionego Sądowi Najwyższemu zagadnienia prawnego sprowadzała się do określenia charakteru prawnego przepisów uniemożliwiających zasiedzenia nieruchomości państwowych. Jego zdaniem, Sąd Najwyższy trafnie uznał, że intencją ustawodawcy w chwili wprowadzenia zakazu zasiedzenia nieruchomości państwowych nie było zawieszenie biegu terminu zasiedzenia (co zakładałoby tymczasowość wprowadzonej regulacji), lecz całkowite odcięcie się od poprzedniego stanu prawnego, co świadczy o ustawowym przerwaniu biegu terminu zasiedzenia.

Drugą część glosy autor poświęcił pojęciu dobrej wiary i omówił ewolucję poglądów w tym zakresie. Zdaniem glosatora, w dobrej wierze jest nie tylko podmiot,

który jest przekonany, że przysługuje mu prawo własności, ale również ten, kto ma prawo sądzić, iż dotychczasowy właściciel rezygnuje ze swego prawa i że samoistne posiadanie zmierzające do zasiedzenia go nie krzywdzi. Biorąc pod uwagę takie rozumienie dobrej wiary, termin zasiedzenia w niniejszej sprawie już upłynął.

Ł.P.

*

Przewidziany w art. 154 § 2 k.c. obowiązek ponoszenia kosztów urządzeń znajdujących się w granicy gruntów sąsiadujących nie obejmuje kosztów wybudowania nowego urządzenia.

(uchwała z dnia 24 stycznia 2002 r., III CZP 75/01, M. Bączyk, I. Koper, K. Zawada, OSNC 2002, nr 10, poz. 121; IC 2002, nr 2, s. 5; MoP 2002, nr 17, s. 800)

Glosa

Stanisława Rudnickiego, OSP 2002, nr 10, poz. 127

Autor podzielił pogląd Sądu Najwyższego, jednakże zauważył, że treść uchwały nie jest w pełni adekwatna do treści przedstawionego przez sąd drugiej instancji zagadnienia prawnego, poważne wątpliwości wzbudziła bowiem kwestia, czy budowa nowego urządzenia (płotu) w miejsce zużytego objęta jest obowiązkiem utrzymania urządzeń istniejących w granicy gruntów sąsiadujących.

Zdaniem autora glosy, treść uchwały w istocie rzeczy wyraża przekonanie, że w razie zniszczenia płotu znajdującego się w granicy sąsiadujących ze sobą gruntów właściciele nie mają obowiązku ponoszenia kosztów budowy nowego płotu. Podkreślił, że kodeks cywilny nie wyjaśnia bliżej, jaki jest zakres obowiązku ponoszenia kosztów utrzymania urządzeń znajdujących się na granicy nieruchomości, nieraz obejmuje on bowiem konieczność wymiany większych lub mniejszych ich fragmentów. Jest kwestią konkretnego stanu faktycznego, kiedy tego rodzaju naprawa mieści się jeszcze w pojęciu „utrzymania”, a kiedy je przekracza, będąc de facto wybudowaniem nowego obiektu.

Zdaniem autora, gdyby ustawodawca zamierzał rozszerzyć obowiązek, o którym mowa w art. 154 § 2 k.c., na odbudowę zniszczonych urządzeń granicznych, określiłby go wyraźnie tak, jak zrobił to np. w art. 152 k.c.

Przy wykładni art. 154 k.c. może powstać wątpliwość dotycząca adresatów tej normy, gdyż w przepisie tym jest mowa nie o właścicielach sąsiadujących gruntów, ale o sąsiadach i „osobach korzystających z wymienionych urządzeń”. Zdaniem autora, obowiązek ten ciąży na właścicielach, o czym świadczy usytuowanie tego przepisu w dziale „Treść i wykonywanie własności”.

Ł.P.

*

Przepis art. 77 ust. 1 Konstytucji może stanowić podstawę roszczenia o naprawienie szkody wyrządzonej przez wydanie w postępowaniu podatkowym decyzji niezgodnej z prawem, następnie uchylonej wskutek odwołania podatnika.

(wyrok z dnia 6 lutego 2002 r., V CKN 1248/00, Z. Strus, H. Wrzeszcz, M. Wysocka, IC 2002, nr 7-8, s. 53; BSN 2002, nr 6, s. 16)

Glosa

Ryszarda Mastalskiego, OSP 2002, nr 10, poz. 128

Autor podzielił stanowisko Sądu Najwyższego, ale uznał jego argumentację w zakresie relacji art. 77 ust 1 Konstytucji do art. 260 § 1 Ordynacji podatkowej za zbyt ogólną.

Podkreślił, że w zakresie regulacji art. 77 ust. 1 Konstytucji mieści się niezgodne z prawem działanie organów podatkowych, dające stronie prawo do odszkodowania, o którym mowa w art. 260 §1 Ordynacji. Do odszkodowania – według art. 261 § 1 Ordynacji – stosuje się przepisy kodeksu cywilnego, w szczególności o czynach niedozwolonych, w tych przepisach należy zatem poszukiwać materialnej podstawy odpowiedzialności za szkody powstałe na skutek wydania decyzji podatkowej dotkniętej wadą nieważności lub wadą skutkującą jej uchyleniem. Zgodnie z tymi przepisami, odszkodowanie obejmuje zarówno szkodę rzeczywistą, jak i utracone

korzyści, zatem odpowiedzialność odszkodowawcza związana z wydaniem przez organ podatkowy decyzji dotkniętej wadą nieważności lub wadą skutkującą jej uchYLENIE jest zgodna z unormowanymi w kodeksie cywilnymi zasadami odpowiedzialności za szkody wyrządzone przez funkcjonariusza państwowego przy wykonywaniu powierzanej mu czynności. W związku z tym, zdaniem autora, strona może dochodzić w tych przypadkach odszkodowania zarówno w trybie administracyjnym, jak i na drodze sądowej. Takiego wyboru nie ma natomiast strona, która poniosła szkodę w wyniku wydania nieostatecznej decyzji podatkowej, uchylonej następnie w wyniku postępowania odwoławczego. W tym przypadku strona może jedynie skorzystać z drogi sądowej.

W konkluzji autor podkreślił, że ze względu na węższy zakres odpowiedzialności przewidzianej w art. 260 § 1 Ordynacji w porównaniu z art. 77 Konstytucji, może być on uznany za zgodny z Konstytucją jedynie przy założeniu, że dotyczy wyłącznie dochodzenia szkody w trybie administracyjnym.

Ł.P.

ROZBIEŻNOŚCI W ORZECZNICTWIE

Nie jest dopuszczalna ochrona wierzyciela w razie niewypłacalności dłużnika (art. 527 k.c.), jeżeli wierzytelność Skarbu Państwa wynika z wydanej decyzji organu podatkowego ustalającej zobowiązanie podatkowe dłużnika.

(postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 czerwca 1999 r., II CKN 298/99, K. Zawada, Z. Świeboda, H. Wrzeszcz, OSNC 2000, nr 1, poz. 15; MoP 2000, nr 2, s. 110; BSN 1999, nr 11, s. 7; R.Pr. 2000, nr 1, s. 139; Rej. 2000, nr 3, s. 162)

Dopuszczalna jest droga sądowa w sprawie, w której Zakład Ubezpieczeń Społecznych domaga się na podstawie art. 527 k.c. ochrony należności z tytułu składki na ubezpieczenie społeczne.

(postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 kwietnia 2002 r., V CK 41/02, L. Walentynowicz, H. Pietrkowski, M. Wysocka, nie publ.)

W postanowieniu z dnia 24 czerwca 1999 r., II CKN 298/99, Sąd Najwyższy stwierdził, że nie jest dopuszczalna ochrona wierzyciela w razie niewypłacalności dłużnika (art. 527 k.c.), jeżeli wierzytelność Skarbu Państwa wynika z wydanej decyzji organu podatkowego ustalającej zobowiązanie podatkowe dłużnika. W motywach Sąd Najwyższy wskazał, że z treści art. 2 § 1 i 3 k.p.c. można wyprowadzić wniosek, iż ustalenie pojęcia sprawy cywilnej nie może opierać się na kryterium sposobu ochrony prawnej danego zakresu stosunków. Pojęcie to wiąże się najściślej z pojęciem prawa cywilnego i jego zakresem, skoro zatem prawo cywilne reguluje stosunki cywilnoprawne między osobami fizycznymi i osobami prawnymi, to przez sprawy cywilne należy rozumieć sprawy dotyczące ochrony praw podmiotowych wynikłe ze stosunków cywilnoprawnych normowanych prawem cywilnym. W przypadku, gdy wierzyciel domaga się ochrony skargą pauliańską swej wierzytelności powstałej ze stosunku administracyjnoprawnego, to – zdaniem Sądu Najwyższego – charakter tej wierzytelności nie jest cywilnoprawny, a tylko publicznoprawny. Dla takich wierzytelności nie jest przewidziana w art. 527 i nast. k.c. ochrona, a pozew ulega odrzuceniu. Wierzycielowi zapewniają wówczas ochronę odpowiednie przepisy ordynacji podatkowej.

Powyższy kierunek orzecznictwa został podtrzymany np. w postanowieniu z dnia 1 października 1999 r., II CKN 710/99 (nie publ.), w którym Sąd Najwyższy orzekł, że przedmiotem ochrony na podstawie przepisu art. 527 k.c. może być tylko wierzytelność o charakterze cywilnoprawnym, oraz w postanowieniu z dnia 21 grudnia 1999 r., II CKN 789/99, w którym Sąd Najwyższy uznał z kolei, że przedmiotem ochrony na podstawie art. 527 k.c. nie może być wierzytelność wynikająca z decyzji organu podatkowego ustalającej wysokość zobowiązania podatkowego dłużnika. W obu przywołanych postanowieniach Sąd Najwyższy, przyłączając się do argumentacji przedstawionej w postanowieniu z dnia 24 czerwca 1999 r., rozpatrywał przedmiotowe zagadnienie w płaszczyźnie dopuszczalności drogi sądowej.

Odmienne zapatrywanie wyraził Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 16 kwietnia 2002 r., V CK 41/02, w którym podkreślił, że w najnowszym orzecznictwie Sądu Najwyższego, zapoczątkowanym orzeczeniami z dnia 22 kwietnia 1998 r., I

CKN 1000/97 (OSNC 1999, nr 1, poz. 6) oraz z dnia 10 marca 1999 r., II CKN 340/98 (OSNC 1999, nr 9, poz. 161), uległo zmianie stanowisko co do znaczenia art. 1 i 2 k.p.c., w tym zakresie, że pojęcie „sprawy cywilnej” rozumiane jest szeroko. Sprawami cywilnymi są bowiem nie tylko sprawy ze stosunków cywilnoprawnych w rozumieniu art. 1 k.p.c. Na drodze sądowej mogą być rozpoznawane także sprawy, mające za źródło akt administracyjny, który wywołuje skutki w zakresie prawa cywilnego. Sąd Najwyższy wskazał, że jeżeli roszczenie oparte jest na zdarzeniach prawnych wywołujących konsekwencje cywilnoprawne, to droga sądowa – choćby powołane zdarzenia w rzeczywistości nie wywoływały skutków cywilnoprawnych – jest dopuszczalna. Sąd Najwyższy przywołał przy tym orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 10 lipca 2000 r., Sk. 12/99 (OTK 2000, nr 5, poz. 143), w którym wyraźnie dopuszczono możliwość powstania stosunku cywilnoprawnego między podmiotami związanymi stosunkiem administracyjnoprawnym, albowiem między osobami pozostającymi w stałym stosunku cechującym się brakiem równorzędności może dojść do ukształtowania się więzi, w której podmioty te posiadają równy status. Sąd Najwyższy zwrócił także uwagę, że okoliczność, iż przepisy Ordynacji podatkowej mają odpowiednie zastosowanie do należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne, zapewniają tym należnością ochronę prawną, może mieć znaczenie dla oceny zasadności powództwa opartego na skardze pauliańskiej, nie może zaś stanowić argumentu przeciwko dopuszczalności drogi sądowej.

Postanowieniem z dnia 4 października 2002 r., III CZP 57/02, Sąd Najwyższy odroczył wydanie orzeczenia w przedmiocie wydania uchwały w sprawie zagadnienia prawnego przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku postanowieniem z dnia 7 marca 2002 r., I ACz 1475/01 i przekazał powiększonemu składowi Sądu Najwyższego do rozpoznania zagadnienie prawne, „czy jest dopuszczalna ochrona wierzyciela w razie niewypłacalności dłużnika (art. 527 k.c.), jeżeli wierzytelność Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wynika z niezapłacenia przez dłużnika składek na ubezpieczenie społeczne?” W uzasadnieniu Sąd Najwyższy wskazał na przedstawione wyżej rozbieżności, które sprowadzają się w istocie do jednej zasadniczej kwestii – czy jeżeli Zakład Ubezpieczeń Społecznych, powołując się na instytucję cywilnoprawną, twierdzi, że jest również adresatem norm cywilnoprawnych, to sąd oceniając po-

wództwo, pod kątem, czy ma do czynienia ze sprawą cywilną, jest związany ze stanowiskiem zawartym w pozwie, czy też może ocenić te twierdzenia.

M.D.

ORZECZENIA NIE PUBLIKOWANE

prawo cywilne materialne

art. 5 k.c., art. 840 k.p.c.

Artykuł 5 k.c. nie może stanowić skutecznej podstawy pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności.

(wyrok z dnia 5 czerwca 2002 r., II CKN 943/00, H. Pietrkowski, T. Bielska-Sobkowicz, Z. Kwaśniewski)

*

art. 23 k.c.

Jeżeli w sprawie o ochronę dóbr osobistych powód domaga się zobowiązania pozwanego do złożenia oświadczenia, powinien sformułować proponowaną jego treść. Treść ta podlega kontroli sądu, który stosownie do wyników postępowania może ograniczyć jej zakres lub zmienić konkretne zwroty. Ewentualne zmiany nie mogą jednak wykraczać ponad granicę żądanej ochrony przez powoda.

(wyrok z dnia 9 maja 2002 r., II CKN 740/00, A. Górski, J. Górski, Z. Kwaśniewski)

*

art. 65 k.c.

Umocowanie pożyczkodawcy do dysponowania rachunkiem inwestycyjnym otwartym przez pożyczkobiorcę, na którym zaewidencjonowane zostały papiery wartościowe nabyte przez pożyczkobiorcę za uzyskaną kwotę pożyczki i zgodnie z umową pożyczki, nie pozostaje bez znaczenia w zakresie interpretacji postanowień umowy pożyczki dotyczących także określenia terminu zwrotu pożyczki (art. 65 k.c.).

(wyrok z dnia 16 maja 2002 r., V CKN 1427/00, B. Myszka, M. Bączyk, G. Bieniek)

*

art. 89 k.c.

Nie może być warunkiem w rozumieniu art. 89 k.c. zdarzenie objęte treścią zobowiązania dłużnika, którego spełnienie jest całkowicie uzależnione od jego woli.

(wyrok z dnia 5 czerwca 2002 r., II CKN 701/00, H. Pietrkowski, T. Bielska-Sobkowicz, Z. Kwaśniewski)

*

art. 97 k.c.

Art. 97 k.c. może mieć zastosowanie również przy rozstrzygnięciu sporu o umocowanie osób podpisujących w imieniu banku umowę kredytu.

(wyrok z dnia 14 maja 2002 r., V CKN 1031/00, Z. Strus, T. Bielska-Sobkowicz, E. Skowrońska-Bocian)

*

art. 103 k.c.

Jeżeli treść pełnomocnictwa nie upoważnia do zawarcia określonej umowy dyrektora oddziału banku, to nie jest możliwe potwierdzenie przez niego takiej umowy zawartej bez umocowania przez pracownika oddziału.

(wyrok z dnia 16 maja 2002 r., V CKN 1279/00, B. Myszka, M. Bączyk, G. Bieniek)

*

art. 105 k.c.

W świetle art. 105 k.c. brak znajomości prawa odnośnie do przyczyn wygaśnięcia umocowania nie stanowi okoliczności wyłączającej przyjęcie, że strona mogła z łatwością dowiedzieć się o śmierci mocodawcy.

(wyrok z dnia 15 maja 2002 r., II CKN 723/00, M. Grzelka, H. Pietrzkowski, H. Wrzeszcz)

*

art. 172 k.c., art. 7 k.c.

Jeżeli przedmiotem umowy sprzedaży jest udział we współwłasności działki gruntu mającej urzędową księgę wieczystą, zawarte w umowie stwierdzenie, że przed podpisaniem aktu notarialnego zbywcy wydali nabywcom oznaczoną część gruntu, którą użytkowali, nie stwarza dostatecznych podstaw do podjęcia przez nabywców przekonania, że przysługuje im prawo własności gruntu użytkowanego przez nabywców, a zatem nie wystarcza do uznania nabywców za posiadaczy w dobrej wierze.

(postanowienie z dnia 16 maja 2002 r., V CKN 1263/00, B. Myszka, M. Bączyk, G. Bieniek)

*

art. 177 k.c., art. 10 ustawy z dnia 28 lipca 1990 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny (Dz.U. Nr 55, poz. 321)

Jeżeli Skarb Państwa nabył własność nieruchomości po wejściu w życie art. 177 k.c., a nieruchomość znajdowała się w posiadaniu prowadzącym do zasiedzenia, które do dnia 1 października 1990 r. nie zostało przeniesione, termin zasiedzenia ulega skróceniu na podstawie art. 10 ustawy z dnia 28 lipca 1990 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny (Dz.U. Nr 55, poz. 321), a do jego biegu dolicza się również okres posiadania samoistnego sprzed nabycia własności przez państwo.

(postanowienie z dnia 28 lutego 2002 r., V CKN 212/01, B. Czech, Z. Strus, T. Domińczyk)

*

art. 211 k.c.

Potrzeby mieszkaniowe rodziny współwłaściciela nie mogą mieć decydującego znaczenia przy ustalaniu sposobu zniesienia współwłasności.

(wyrok z dnia 5 czerwca 2002 r., II CKN 1319/00, H. Pietrkowski, T. Bielska-Sobkowicz, Z. Kwaśniewski)

*

art. 292 k.c.

Widoczny na powierzchni ziemi osadnik wraz z dołączoną do niego rurą kanalizacyjną, znajdującą się pod powierzchnią gruntu, mogą być – w okolicznościach konkretnej sprawy – uznane za trwałe i widoczne urządzenie w rozumieniu art. 292 k.c. Do nabycia służebności gruntowej przez zasiedzenie, urządzenie takie nie może być wykonane przez właściciela nieruchomości obciążonej, ale nie koniecznie musi to uczynić korzystający z urządzenia właściciel nieruchomości władnącej.

(postanowienie z dnia 24 kwietnia 2002 r., V CKN 972/00, I. Gromska-Szuster, G. Bieniek, B. Czech)

*

art. 405 k.c.

Przekazanie przez komornika wyegzekwowanego świadczenia legitymuje jego przyjęcie przez wierzyciela, dlatego egzekwowana osoba nie może domagać się od wierzyciela zwrotu tego świadczenia w ramach przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu, powołując się na to, że komornik niesłusznie przyjął, iż jest ona następcą prawnym dłużnika.

(wyrok z dnia 9 maja 2002 r., II CKN 803/00, A. Górski, J. Górowski, Z. Kwaśniewski)

*

art. 436 k.c.

Ciągnik rolniczy dokonujący, wraz z zaprzęzoną z nim maszyną rolniczą, uprawy gruntu, jest mechanicznym środkiem komunikacji w rozumieniu art. 436 § 1 k.c.

(wyrok z dnia 13 czerwca 2002 r., V CKN 1051/00, I. Koper, H. Wrzeszcz, M. Wysocka)

*

art. 448 k.c.

Określenie odpowiedniej sumy zadośćuczynienia przyznawanego na podstawie art. 448 k.c. wymaga rozważenia wszystkich okoliczności sprawy, w szczególności rodzaju naruszonego dobra i rozmiaru doznanego krzywdy, intensywności naruszenia oraz stopnia winy sprawcy, a także sytuacji

majątkowej zobowiązanego, ewentualnie także stopnia winy i sytuacji majątkowej zobowiązanego.

(wyrok z dnia 16 kwietnia 2002 r., V CKN 1010/00, L. Walentynowicz, H. Pietrkowski, M. Wysocka)

*

art. 484 k.c.

Miarkowanie kary umownej, wyrażające się stopniem jej obniżenia musi nawiązywać do dokonanych ustaleń, w przeciwnym bowiem razie kontrola kasacyjna w zakresie zastosowanego prawa jest niemożliwa do przeprowadzenia.

(wyrok z dnia 21 czerwca 2002 r., V CKN 1041/00, L. Walentynowicz, J. Frąckowiak, H. Pietrkowski)

*

art. 556 § 1 k.c.

Przepis art. 556 § 1 k.c. nie daje podstaw do kwalifikowania wady fizycznej według kryterium „istotności” czy „poważnego charakteru” wady.

(postanowienie z dnia 10 lipca 2002 r., II CKN 111/01, M. Wysocka, B. Myszka, T. Żyznowski)

art. 577 k.c., art. 579 k.c.

Treść gwarancji określa każdy gwarant indywidualnie za aprobatą kupującego, posługując się przepisami kodeksu cywilnego, a kupujący nie musi się godzić na udzielenie mu gwarancji (a więc na coś więcej niż przewiduje „czysta” umowa sprzedaży). Jeżeli więc przyjmuje gwarancję, czy to producenta, czy też sprzedawcy, to zawiera z nim umowę (dodatkową) o treści opisanej w dokumencie gwarancyjnym. W rezultacie nie może skutecznie żądać

od gwaranta, który w gwarancji nie przewidział wymiany na rzecz nową, wolną od wad, aby ten wymienił rzecz.

(wyrok z dnia 8 lutego 2002 r., II CKN 125/00, E. Skowrońska-Bocian, M. Kocon, Z. Kwaśniewski)

*

art. 1 Prawa autorskiego

Pod rządem ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz.U. Nr 24, poz. 83 ze zm.) slogan reklamowy, jako jeden z elementów utworu audiowizualnego (art. 1 ust. 2 pkt 9), podlega ochronie prawno-autorskiej, jeżeli spełnia kryterium oryginalności.

(wyrok z dnia 4 marca 2002 r., V CKN 750/00, M. Kocon, B. Myszka, M. Wysocka)

*

art. 412 k.h.

Protokół walnego zgromadzenia spółki akcyjnej nie jest wyłącznym dowodem na to, że akcjonariusz głosował przeciwko uchwale i żądał zaprotokołowania sprzeciwu.

(wyrok z dnia 16 kwietnia 2002 r., V CKN 997/00, L. Walentynowicz, H. Pietrkowski, M. Wysocka)

*

art. 160 k.p.a.

„Szkoda rzeczystwa” w rozumieniu art. 160 § 1 k.p.a. może polegać na zmniejszeniu wartości kwoty pieniężnej, pobranej tytułem cła, powstałym w okresie od wydania przez urząd celny decyzji odmawiającej zwrotu tej

należności do chwili jej zwrotu dokonanego w następstwie stwierdzenia nieważności decyzji.

(wyrok z dnia 16 kwietnia 2002 r., V CKN 960/00, L. Walentynowicz, H. Pietrzkowski, M. Wysocka)

*

art. 16, 17 Prawa wekslowego

Nabycie weksla *in blanco* zaopatrzonego w indos, ale nie wypełnionego, nie stwarza dla indosatariusza ułatwień w dochodzeniu praw z weksla i ochrony przewidzianych w art. 16 i 17 prawa wekslowego.

(wyrok z dnia 16 kwietnia 2002 r., V CKN 1107/00, L. Walentynowicz, H. Pietrzkowski, M. Wysocka)

*

art. 25 Prawa czekowego

W razie braku pokrycia na rachunku wystawcy czeku, beneficjent gwarancji czekowej, udzielonej przez bank będący trasatem, ma bezpośrednie roszczenie do tego banku.

(wyrok z dnia 9 stycznia 2002 r., V CKN 637/00, B. Czech, M. Grzelka, M. Sychowicz)

*

art. 54 Prawa upadłościowego

Umowa przewłaszczenia ruchomości, zawarta przez przyszłego upadłego w okresie dwóch miesięcy przed złożeniem wniosku o upadłość, jeżeli jej celem było zabezpieczenie wierzytelności powstającej równocześnie z udzielonym

zabezpieczeniem, nie jest bezskuteczna ex lege (art. 54 § 2 Prawa upadłościowego).

(wyrok z dnia 20 marca 2002 r., V CKN 888/00, M. Bączyk, T. Domińczyk, B. Myszka)

*

art. 113 § 1 Prawa upadłościowego

Syndyk dokonuje sprzedaży przedsiębiorstwa na podstawie art. 113 § 1 Prawa upadłościowego z wolnej ręki. Zastrzeżenie w tym trybie sprzedaży wadium jest niedopuszczalne.

(wyrok z dnia 9 maja 2002 r., II CKN 810/00, A. Górski, J. Górowski, Z. Kwaśniewski)

*

art. 27 ust. 2 ustawy a dnia 24 listopada 1995 r. o zmianie zakresu działania niektórych miast oraz o miejskich strefach usług publicznych (Dz.U. Nr 141 poz. 692 ze zm.)

1. Zadania publiczne, przekazane gminom na podstawie porozumienia, zawartego na podstawie art. 35 ust. 2 ustawy budżetowej na rok 1993 (Dz.U. Nr 14 poz. 64 ze zm.) i rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 lipca 1993 r. w sprawie określenia zadań i kompetencji z zakresu rządowej administracji ogólnej i specjalnej, które mogą być przekazywane niektórym gminom o statusie miasta, wraz z mieniem służącym do ich wykonywania, a także zasad i trybu przekazania (Dz.U. Nr 65 poz. 309 ze zm.), nie były wykonywane w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność.

2. Artykuł 27 ust. 2 ustawy a dnia 24 listopada 1995 r. o zmianie zakresu działania niektórych miast oraz o miejskich strefach usług publicznych (Dz.U. Nr 141 poz. 692 ze zm.) nie stanowi podstawy odpowiedzialności gmin za szkodę wyrządzoną czynem niedozwolonym.

(wyrok z dnia 29 stycznia 2002 r., V CKN 702/00, L. Walentynowicz, H. Pietrkowski, A. Owczarek)

*

art. 35 ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości

Przy rozstrzyganiu sporu pomiędzy właścicielem nieruchomości a przedsiębiorstwem przesyłowym zasadnicze znaczenie ma jednoznaczne ustalenie podstawy wkroczenia na nieruchomość w celu budowy sieci (umowa czy decyzja administracyjna), to bowiem rozstrzyga o charakterze stosunku prawnego pomiędzy stronami, a w konsekwencji o podstawie i rodzaju roszczeń.

(wyrok z dnia 10 lipca 2002 r., II CKN 1316/01, M. Wysocka, B. Myszka, T. Żyznowski)

*

art. 3, 4 i 10 ustawy z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali

Gmina, która ustanowiła odrębną własność lokali w drodze jednostronnej czynności prawnej, nie może wiązać ich zbycia z oddaniem gruntu w użytkowanie wieczyste.

(postanowienie z dnia 9 maja 2002 r., II CKN 619/00, A. Górski, J. Górski, Z. Kwaśniewski)

prawo cywilne procesowe

art. 2 k.p.c., art. 527 k.c.

Dopuszczalna jest droga sądowa w sprawie, w której Zakład Ubezpieczeń Społecznych domaga się na podstawie art. 527 k.c. ochrony należności z tytułu składki na ubezpieczenie społeczne.

(postanowienie z dnia 16 kwietnia 2002 r., V CK 41/02, L. Walentynowicz, H. Pietrkowski, M. Wysocka)

*

art. 379 k.p.c.

Jeżeli strona występująca w sprawie bez adwokata lub radcy prawnego, na skutek wadliwości procesowych sądu nie mogła uczestniczyć i nie uczestniczyła w rozprawie bezpośrednio poprzedzającej wydanie wyroku, to zachodzą podstawy, by przyjąć, że strona ta została pozbawiona możliwości obrony swych praw (art. 379 pkt 5 k.p.c.).

(wyrok z dnia 10 lipca 2002 r., II CKN 822/01, M. Wysocka, B. Myszka, T. Żyznowski)

*

art. 393 k.p.c.

Istnienie potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 393 § 1 pkt 2 k.p.c.) występuje wtedy, gdy przepis prawa budzący poważne wątpliwości nie doczekał się wykładni, bądź niejednolita jego wykładnia wywołuje rozbieżności w powołanym przez skarżącego orzecznictwie sądów.

(postanowienie z dnia 21 czerwca 2002 r., V CZ 55/02, L. Walentynowicz, H. Pietrkowski, J. Frąckowiak)

*

art. 393³ k.p.c.

Wykazanie i uzasadnienie istnienia w sprawie okoliczności wymienionych w art. 393 § 2 k.p.c. stanowi wypełnienie obowiązku z art. 393 § 1 pkt 3 k.p.c.

(postanowienie z dnia 9 maja 2002 r., II CZ 32/02, A. Górski, J. Górski, Z. Kwaśniewski)

Sprawa o ustalenie wstąpienia w stosunek najmu należy do kategorii spraw o prawa majątkowe w rozumieniu art. 393³ § 2 k.p.c., wobec czego kasacja wniesiona w takiej sprawie powinna zawierać oznaczenia wartości przedmiotu zaskarżenia.

(postanowienie z dnia 10 lipca 2002 r., II CZ 59/02, M. Wysocka, B. Myszka, T. Żyźnowski)

Wskazanie okoliczności uzasadniających rozpoznanie kasacji dopiero w zażaleniu na postanowienie odrzucające kasację jest spóźnione, wobec czego nie stanowi podstawy do uwzględnienia zażalenia.

(postanowienie z dnia 10 lipca 2002 r., II CZ 62/02, M. Wysocka, B. Myszka, T. Żyźnowski)

Okoliczności uzasadniające rozpoznanie kasacji, o których mowa w art. 393³ § 1 pkt 3 k.p.c., powinny być – podobnie jak pozostałe elementy przewidziane w tym przepisie – przedstawione w wydzielonej części kasacji, jako odrębny element pisma procesowego. Sposób umiejscowienia tych okoliczności (np. na końcu pisma) nie ma jednak wpływu na ocenę dopuszczalności kasacji.

(postanowienie z dnia 4 października 2002 r., III CZ 88/02, J. Gudowski, J. Frąckowiak, I. Gromska-Szuster)

art. 3937 k.p.c.

Stwierdzenie przez Sąd Najwyższy – w postanowieniu wydanym na skutek zażalenia na postanowienie odrzucające kasację – że kasacja jest w danej

sprawie dopuszczalna, nie stoi na przeszkodzie późniejszemu odrzuceniu tej kasacji z powodu wady formy.

(postanowienie z dnia 20 listopada 2001 r., III CKN 414/01, J. Gudowski)

art. 393¹¹ k.p.c.

Sąd Najwyższy rozpoznaje sprawę w granicach kasacji wyznaczanych przez przytoczone podstawy wraz z ich uzasadnieniem i wnioski (art. 393¹¹ k.p.c.), z urzędu biorąc pod uwagę nieważność postępowania i nie jest uprawniony do oceny, czy zaskarżone kasacją orzeczenie narusza także inne, poza wyraźnie wymienionymi, przepisy.

(wyrok z dnia 5 czerwca 2002 r., II CKN 1319/00, H. Pietrkowski, T. Bielska-Sobkowicz, Z. Kwaśniewski)

*

art. 479¹¹ k.p.c.

Umarzając postępowanie w sprawie na podstawie art. 479¹¹ k.p.c., sąd bada jaka była rzeczywista podstawa zawieszenia tego postępowania.

(wyrok z dnia 20 marca 2002 r., V CKN 947/00, M. Bączyk, T. Domińczyk, B. Myszka)

*

art. 512 k.p.c., art. 204 § 4 k.p.c.

Cofnięcie wniosku w postępowaniu nieprocesowym podlega kontroli sądu według odpowiednio (art. 13 § 2 k.p.c.) stosowanych kryteriów z art. 203 § 4 k.p.c.

(postanowienie z dnia 10 lipca 2002 r., II CKN 155/01, M. Wysocka, B. Myszka, T. Żyznowski)

*

art. 628⁸ k.p.c., art. 1047 k.p.c., art. 64 k.c.

Prawomocny wyrok zobowiązujący pozwanego do zawarcia z powodami umowy przenoszącej na nich prawo własności nieruchomości zgodnie z żądaniem pozwu, wywołuje skutek prawny równoznaczny z zawarciem umowy i stanowi materialnoprawną podstawę wpisu tego prawa w księdze wieczystej.

(postanowienie z dnia 19 czerwca 2002 r., II CKN 997/00, H. Ciepła, K. Zawada, T. Żyznowski)

*

art. 670 k.p.c.

W odniesieniu do spadków otwartych przed dniem 14 lutego 2001 r. sąd prowadzący postępowanie o stwierdzenie nabycia spadku ma obowiązek ustalić, czy w skład spadku nie wchodzi gospodarstwo rolne.

(postanowienie z dnia 12 lipca 2002 r., V CKN 1093/00, A. Górski, J. Górowski, E. Skowrońska-Bocian)

*

art. 679 k.p.c.

Prekluzja uprawnienia do zgłoszenia twierdzeń i środków dowodowych albo upływ terminu, o którym mowa w art. 679 § 1 k.p.c., dotyczy także spadkobierców.

(postanowienie z dnia 5 czerwca 2002 r., II CKN 944/00, H. Pietrkowski, T. Bielska-Sobkowicz, Z. Kwaśniewski)

*

art. 788 § 1 k.p.c.

Dokumentem potwierdzającym w myśl art. 788 § 1 k.p.c. przejście egzekwowanego zobowiązania na inną osobę może być także odpis sentencji wyroku, w którego części wstępnej (rubrum), znajduje się stwierdzenie, że nowy podmiot jest następcą prawnym dotychczasowego dłużnika.

(wyrok z dnia 9 maja 2002 r., II CKN 803/00, A. Górski, J. Górski, Z. Kwaśniewski)

ORZECZENIA, KTÓRE ZOSTANĄ OPUBLIKOWANE W OSNC 2002, NR 12

Przepis art. 626¹ § 1 k.p.c. ma zastosowanie także w postępowaniu apelacyjnym.

(uchwała z dnia 27 lutego 2002 r., III CZP 3/02, J. Gudowski, H. Pietrkowski, A. Owczarek, OSNC 2002, nr 12, poz. 145)

*

Apelacja od postanowienia o odmowie wpisu firmy przedsiębiorcy do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego podlega opłacie w wysokości stałej, określonej w § 45 ust. 13 w związku z § 20 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 1996 r. w sprawie określenia wysokości wpisów w sprawach cywilnych (Dz. U Nr 154, poz. 753 ze zm.) wówczas, gdy zaskarżone postanowienie wydano po rozpoznaniu wniosku przedsiębiorcy o wpis do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego, wniesionego na podstawie art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz.U. Nr 121, poz. 770 ze zm.).

(uchwała z dnia 27 lutego 2002 r., III CZP 4/02, J. Gudowski, H. Pietrkowski, A. Owczarek, OSNC 2002, nr 12, poz. 146)

*

Pod rządą ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze (jedn. tekst: Dz.U. z 1995 r. Nr 54, poz. 208 ze zm.) członek spółdzielni mieszkaniowej mógł uzyskać spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego tylko w budynkach stanowiących wyłączną własność spółdzielni.

(uchwała z dnia 13 marca 2002 r., III CZP 11/02, A. Górski, M. Kocon, H. Wrzeszcz, OSNC 2002, nr 12, poz. 147)

*

Obowiązek ponoszenia kosztów zużycia urządzeń technicznych oraz kosztów wykonania robót malarskich w kwaterze stałej (art. 32 ust. 3 w związku z art. 32 ust. 2 ustawy z dnia 22 czerwca 1995 r. o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, Dz.U. Nr 86, poz. 433 ze zm. oraz § 24 ust. 2 rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 27 maja 1996 r. w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, Dz.U. Nr 65, poz. 320 ze zm.), nie przechodzi na spadkobierców osoby uprawnionej, zajmującej kwaterę do chwili śmierci.

(uchwała z dnia 26 marca 2002 r., III CZP 14/02, A. Górski, E. Skowrońska-Bocian, A. Owczarek, OSNC 2002, nr 12, poz. 148)

*

Roszczenie spółdzielni mieszkaniowej oparte na podstawie prawnej z art. 225 k.c. w związku z art. 224 § 2 k.c. jest roszczeniem związanym z prowadzeniem działalności gospodarczej w rozumieniu art. 118 k.c.

(uchwała z dnia 26 kwietnia 2002 r., III CZP 21/02, I. Koper, H. Pietrkowski, J. Górski, OSNC 2002, nr 12, poz. 149)

*

Wartość prawa najmu lokalu komunalnego, objętego podziałem majątku wspólnego, stanowi różnica między czynszem wolnym a czynszem

regulowanym, z uwzględnieniem – w konkretnych okolicznościach sprawy – okresu prawdopodobnego trwania stosunku najmu.

(uchwała z dnia 24 maja 2002 r., III CZP 28/02, I. Koper, Z. Kwaśniewski, H. Wrzeszcz, OSNC 2002, nr 12, poz. 150)

*

Przedstawienie okoliczności uzasadniających przyjęcie kasacji do rozpoznania nie może polegać na powtórzeniu treści przepisu art. 393 § 1 pkt 1 lub 2 k.p.c., lecz konieczne jest wyjaśnienie, jakie zagadnienie prawne występuje w sprawie i dlaczego jest ono istotne, albo określenie, które przepisy wymagają wykładni Sądu Najwyższego, ze wskazaniem, na czym polegają związane z tym poważne wątpliwości, lub z przedstawieniem rozbieżności występujących w orzecznictwie sądów.

(postanowienie z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, J. Gudowski, OSNC 2002, nr 12, poz. 151)

*

W sprawach o udzielenie zezwolenia na dokonanie przez jednego z małżonków czynności przekraczającej zakres zwykłego zarządu majątkiem wspólnym kasacja nie przysługuje (art. 519¹ § 2 pkt 1 w brzmieniu sprzed zmiany dokonanej ustawą z dnia 24 maja 2000 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, Dz.U. Nr 48, poz. 554).

(postanowienie z dnia 29 stycznia 2002 r., I CKN 1260/00, T. Wiśniewski, OSNC 2002, nr 12, poz. 152)

*

Skuteczność zarzutu naruszenia przez sąd drugiej instancji art. 217 § 2 w związku z art. 381 k.p.c., uzależniona jest od wykazania, że strona zachowała w postępowaniu apelacyjnym uprawnienie do przytaczania okoliczności faktycznych i dowodów.

(wyrok z dnia 29 stycznia 2002 r., V CKN 721/00, H. Pietrkowski, L. Walentyłowicz, A. Owczarek, OSNC 2002, nr 12, poz. 153)

*

Skarga na czynności komornika nie jest czynnością przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia o naprawienie szkody wyrządzonej przez wadliwe wyegzekwowanie świadczenia.

(wyrok z dnia 31 stycznia 2002 r., IV CKN 622/00, Z. Kwaśniewski, I. Gromska-Szuster, M. Kocon, OSNC 2002, nr 12, poz. 154)

*

Skuteczne skorzystanie przez stronę z prawa zatrzymania wzajemnego świadczenia pieniężnego wyłącza opóźnienie w spełnieniu tego świadczenia (art. 496 w związku z art. 481 § 1 k.c.).

(wyrok z dnia 31 stycznia 2002 r., IV CKN 651/00, I. Gromska-Szuster, M. Kocon, Z. Kwaśniewski, OSNC 2002, nr 12, poz. 155)

*

1. Zderzeniem się mechanicznych środków komunikacji poruszanych za pomocą sił przyrody (art. 436 § 2 k.c.) jest ich zetknięcie się, gdy pozostają wobec siebie w ruchu w rozumieniu przepisów Prawa o ruchu drogowym (ustawa z dnia 1 lutego 1983 r., jedn. tekst: Dz.U. z 1992 r. Nr 11, poz. 41, ze zm. oraz ustawa z dnia 20 czerwca 1997 r., Dz.U. Nr 98, poz. 602 ze zm.).

2. Taksówka osobowa, która dojechawszy do celu została unieruchomiona na poboczu na czas dłuższy niż jedną minutę z przyczyn nie wynikających z warunków lub przepisów ruchu drogowego, nie jest w ruchu – w rozumieniu przepisów Prawa o ruchu drogowym – w stosunku do innych jadących pojazdów mechanicznych.

(wyrok z dnia 5 lutego 2002 r., V CKN 644/00, G. Bieniek, B. Czech, I. Gromska-Szuster, OSNC 2002, nr 12, poz. 156)

*

Przepisy ustawy z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali (jedn. tekst: Dz.U. z 2000 r. Nr 80, poz. 903) regulujące zarząd nieruchomością wspólną nie przewidują możliwości zobowiązania przez sąd wspólnoty mieszkaniowej do podjęcia uchwały o określonej treści.

(wyrok z dnia 7 lutego 2002 r., I CKN 489/00, M. Bączyk, G. Bieniek, A. Górski, OSNC 2002, nr 12, poz. 157)

*

Zobowiązanie, którego przedmiotem jest świadczenie sumy pieniężnej wyrażonej w walucie obcej, może być wykonane w złotych polskich.

(wyrok z dnia 8 lutego 2002 r., II CKN 671/00, M. Kocon, Z. Kwaśniewski, E. Skowrońska-Bocian, OSNC 2002, nr 12, poz. 158)

*

Żądanie ustalenia wstąpienia w stosunek najmu lokalu mieszkalnego nie ulega przedawnieniu.

(wyrok z dnia 12 lutego 2002 r., I CKN 527/00, H. Pietrkowski, T. Wiśniewski, A. Owczarek, OSNC 2002, nr 12, poz. 159)

INFORMACJE

W październiku...

W dniach 11-12 października sędzia Sądu Najwyższego dr Tadeusz Wiśniewski – jako członek delegacji Sądu Najwyższego – uczestniczył w drugim spotkaniu Prezesów Sądów Najwyższych Polski, Węgier, Słowacji i Słowenii, które odbyło się w Budapeszcie. W skład delegacji wchodził także Prezes Sądu Najwyższego gen. dyw. Janusz Godyń (przewodniczący) oraz sędzia Sądu Najwyższego dr Kazimierz Jaśkowski (Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych).

Tematem spotkania była „Rola sądów najwyższych w relacji zastosowania i interpretacji prawa wspólnotowego”. Każdy z uczestników zaprezentował raport narodowy dotyczący stanu przygotowania wymiaru sprawiedliwości wobec przystąpienia do Unii Europejskiej.

W ramach spotkania doszło do przyjęcia przewodniczących delegacji przez Pana Ferencza Madl, Prezydenta Republiki Węgier.

Przypomnijmy, że pierwsze spotkanie Prezesów Sądów Najwyższych odbyło się w dniach 4-6 lutego 2002 r. w Brnie (Republika Czech), natomiast następne zostanie zorganizowane w Warszawie w dniach 9-10 czerwca 2003 r.

*

W dniu 17 października odbyła się narada sędziów Izby Cywilnej, w której wziął udział – na zaproszenie sędziów Izby – prof. dr hab. Zbigniew Radwański, członek rzeczywisty Polskiej Akademii Nauk, przewodniczący Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego. Gość wygłosił bardzo interesujący wykład na temat oświadczeń woli w formie elektronicznej oraz poinformował o bieżących pracach Komisji Kodyfikacyjnej.

Po wykładzie wywiązała się dyskusja, w której udział wzięli sędziowie: Józef Frąckowiak, Elżbieta Skowrońska-Bocian, Zbigniew Strus, Bronisław Czech, Jacek Gudowski, Gerard Bieniek oraz Zbigniew Kwaśniewski.

W drugiej części narady Prezes Sądu Najwyższego prof. dr hab. Tadeusz Ereciński – w imieniu własnym oraz Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego – złożył gra-

tulacje i serdeczne życzenia sędziom Izby Cywilnej, obchodzącym jubileusze długoletniej pracy w sądownictwie: sędzi dr Helenie Ciepłej – z okazji 45 lecia, sędziemu Bronisławowi Czechowi – z okazji 40 lecia, sędzi Marii Grzelce – z okazji 35 lecia oraz sędzi Iwonie Koper – z okazji 30 lecia.

Dane statystyczne – październik 2002 r.

Lp.	Rodzaj spraw	Ruch spraw									
		Pozostało z okresu ubiegłego	Wpłynęło	Załatwiono							Pozostało do rozpoznania
				Razem	Sposób załatwienia						
					Podjęto uchwałę	Oddalono	Zmieniono	Uchylono w całości bądź częściowo	Odmówiono przyjęcia do rozpoznania	Inny sposób	
1.	CK	2530	223	393	-	51	10	41	164	127	2360
2.	CZP, w tym:	21	8	7	4	-	-	-	-	3	22
	art. 390 k.p.c.	18	7	6	3	-	-	-	-	3	19
	skład 7-miu	2	1	1	1	-	-	-	-	-	2
	pełny skład	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
3.	CZ	234	85	138	-	111	5	12	-	10	181
4.	CO, w tym	17	10	9	-	-	-	-	-	9	18
	art. 401 k.p.c.	2	-	-	-	-	-	-	-	-	2
	art. 45, 48 k.p.c.	15	10	9	-	-	-	-	-	9	16
5.	CA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.	CN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7.	RAZEM	2802	326	547	4	162	15	53	164	149	2581